

ŽÁKOVSKÉ REVIEW ŠKOLY

TÉMATA PRO STŘEDNÍ ŠKOLY A GYMNÁZIA

TEORETICKÝ BLOK

TÉMA Č. 1	CO JE A CO NENÍ DEMOKRACIE
TÉMA Č. 2	SVĚT PODLE ŽÁKŮ
TÉMA Č. 3	PŘÍMÁ DEMOKRACIE
TÉMA Č. 4	ZASTUPITELSKÁ DEMOKRACIE
TÉMA Č. 5	JAK PROSADIT MYŠLENKU
TÉMA Č. 6	REKAPITULACE

PRAKTICKÝ BLOK

TÉMA Č. 7	ŠKOLA – KDO O ČEM ROZHODUJE
TÉMA Č. 8	ŠKOLA – KDO MÁ O ČEM ROZHODOVAT
TÉMA Č. 9	ŽÁCI: TOHLE CHCEME JINAK
TÉMA Č. 10	TVOŘÍME VIZI
TÉMA Č. 11	OD VIZE K PLÁNU

PREZENTAČNÍ BLOK

TÉMA Č. 12	JAK NÁŠ PROJEKT PROPAGOVAT
TÉMA Č. 13	PREZENTACE

EVALUAČNÍ BLOK

TÉMA Č. 14	EVALUAČNÍ SETKÁNÍ
-------------------	-------------------

PRACOVNÍ LISTY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

multikulturální
centrum
praha

PRACOVNÍ LIST Č. 1: CO JE A CO NENÍ DEMOKRACIE

Přirozenou nevýhodou demokracie je, že těm, kdo to s ní myslí poctivě, nesmírně svazuje ruce, zatímco těm, kteří ji neberou vážně, umožňuje téměř vše.

(Václav Havel)

Demokracie je úsilí proti nadpráví, proti násilnosti.

(Tomáš Garrigue Masaryk)

Práva a zájmy každého člověka jsou nejlépe hájeny tehdy, když je může hájit sám.

(John Stuart Mill)

Co mají všechny citáty společného? Jsou o demokracii. Právě demokracie je důležitým slovem pro celý vzdělávací program. Zkus si poznamenat:

Co se ti vybaví, když se řekne demokracie?

.....
.....
.....

S jakými slovy či osobami se ti pojem demokracie pojí?

.....
.....
.....

Jak bychom si mohli demokracii definovat? Demokracie pochází z řeckých slov démos (lid) a kratos (moc nebo vládnutí). Je to tedy vláda všech občanů, kteří se buď přímo, nebo nepřímo podílejí na úkolech spojených s vládnutím (například na přijímání zákonů).

Definice demokracie jako by byla odvozena z představy Abrahama Lincolna, který ji v roce 1864 formuloval jako „vládu lidu, lidem a pro lid“ (of, by and for the people).

Podíváme-li se ovšem na Lincolnovu představu podrobněji, okamžitě se vynoří další otázky:

Kdo je lid?

V jakém smyslu by měl lid vládnout?

Kam až by měla vláda lidu sahat?

Odpovědí na tyto otázky existuje velké množství – tolik, že všemožné pokusy o definici pojmu demokracie shrnul britský politolog Bernard Crick roku 1993 takto: „Demokracie je slovo, které má ve světě veřejných věcí zřejmě nejmlhavější význam.“

Zdroj: Andrew Heywood: *Politologie*, 3. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.

PRACOVNÍ LIST Č. 2: SVĚT PODLE ŽÁKŮ

Ve třídě jste si vytvořili „Svět podle žáků“. Souhlasíš se vším tak, jak jste si to společně odhlasovali, nebo máš na něco jiný názor než spolužáci? Proč?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dnes jste se ve třídě dozvěděli, kdo o kterých otázkách reálně rozhoduje. Překvapilo tě něco? Co to bylo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zažil/a jsi někdy aroganci moci, tedy situaci, kdy někdo své moci zneužívá? Kdy to bylo a co se přesně stalo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Připadal/a sis někdy ve škole bezmocný/á? Jak to probíhalo a jak ses při tom cítil/a?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 3: PŘÍMÁ DEMOKRACIE

1. HODINA

HISTORIE PŘÍMÉ DEMOKRACIE

Demokracie ve starověkém Řecku byla přímá demokracie. Rozvinula se v Athénách na přelomu 7. a 6. století před naším letopočtem.

Hlavní znaky:

1. Politická rovnoprávnost – ovšem pouze pro dospělé muže narozené v Athénách: právo účastnit se veřejných shromáždění, soudů a úřadů.
2. Přímá účast – všechny důležité otázky probírány na shromážděních.
3. Výběr kandidátů do veřejných funkcí: jednoznačná shoda, volba losem (nebo se pravidelně střídali), vojevůdce volen dle schopností.
4. Krátkodobost funkčního období – obvykle jeden rok, někdy i jeden den (předseda rady padesáti).
5. Problémy: spory a hádky mezi řečníky na veřejných shromážděních.

SOUČASNOST PŘÍMÉ DEMOKRACIE

Přímá demokracie v současnosti nikde plně neexistuje. Prvky přímé demokracie, hlavně referenda, se hodně využívají ve Švýcarsku. I tak tvoří jen 5 % rozhodování; 95 % rozhodování je vyhrazeno zastupitelské demokracii (lidé si volí své zástupce – poslance či zastupitele – a ti rozhodují).

Přednosti přímé demokracie:

- občané mohou o čemkoliv a kdykoliv hlasovat;
- veřejnost vyjadřuje své vlastní názory a není odkázána na sobecké politiky;
- lidé spíše přijmou ta rozhodnutí, která učinili sami.

Nevýhody přímé demokracie:

- na rozhodování se podílí i nevzdělaní, nezkušení či snadno ovlivnitelní občané;
- politici mohou manipulovat s tím, o čem se bude v referendu hlasovat;
- referenda zjednodušují složité problémy na odpovědi ANO/NE;
- hrozí diktatura většiny, která potlačí práva menšin;
- příklad diktatury většiny: omezování práv Židů za II. světové války vedlo až k jejich zabíjení.

Prvky přímé demokracie v ČR

Ústava ČR upřednostňuje zastupitelskou demokracii nad přímou demokracií. Lidé volí své zastupitele (poslance), ti schvalují zákony a umožňují vládě vládnout tím, že jí vyjadřují důvěru.

Nástroje přímé demokracie v ČR:

Petice: dávají občanům možnost se obrátit na úřady s dotazem, návrhem či stížností. Úřady se k ní musí vyjádřit, ale není pro ně závazná.

Referendum: v ČR existuje zákon o místním referendu, který umožňuje konat referendum o otázkách, o kterých smí obec rozhodovat – např. o nakládání s obecním majetkem.

Zákon o obecném referendu v ČR neexistuje, proto celostátní referendum v ČR nelze uspořádat. Výjimkou bylo referendum o vstupu ČR do Evropské unie – kvůli němu byl roku 2002 přijat zvláštní zákon.

V průběhu první hodiny třetího tématu ses dozvěděl/a spoustu informací o přímé demokracii. Která z nich pro tebe byla nejvíc překvapivá?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kterou informaci o přímé demokracii jsi naopak už dávno věděl/a?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. HODINA

Dnes jste si vyzkoušeli přímou demokracii se spolužáky rovnou ve třídě. Jak se ti aktivita líbila?

.....

.....

.....

.....

.....

Překvapilo tě, jak referendum dopadlo? Proč ano/ne?

.....

.....

.....

.....

.....

Zkus svými slovy popsat, proč byly otázky z referenda, které jste si ve třídě vyzkoušeli, problematické?

.....

.....

.....

.....

.....

Napadají tě jiné situace, kdy může být výsledek referenda v rozporu s Listinou základních práv a svobod? Které?

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 4: ZASTUPITELSKÁ DEMOKRACIE

1. HODINA

Dnes jste si ve třídě se spolužáky vyzkoušeli zastupitelskou demokracii.
Jak se ti aktivita líbila?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Měl/a jsi možnost do vyjednávání zasahovat? Jak ses při vyjednávání cítil/a?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Měl/a jsi možnost prosadit svůj názor? Proč si myslíš, že ano/ne?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. HODINA

PRINCIPY ZASTUPITELSKÉ DEMOKRACIE

Zastupitelská demokracie je nejrozšířenějším typem demokracie. Jedná se o „vládnutí se souhlasem ovládaných“ prostřednictvím voleného zastupitelského sboru (parlamentu či městského, krajského zastupitelstva).

Občané si ve volbách vybírají své zastupitele sdružené v politických stranách. Volby jsou soubojem politických stran o hlasy občanů. Různé politické strany prosazují zájmy různých skupin občanů (např. Strana zelených hájí ochranu přírody, sociální demokracie hájí zájmy dělníků).

Zastupitelská demokracie je *omezená a nepřímá*.

Omezená je v tom, že my – voliči – volíme jen občasně (v ČR jednou za 4 roky).

Nepřímá je v tom, že my – voliči – si nevládneme sami, ale pouze si vybíráme ty, kteří budou vládnout (rozhodovat) za nás.

VÝHODY ZASTUPITELSKÉ DEMOKRACIE

- Zastupitelská demokracie je prakticky uskutečnitelná (přímé rozhodování je možné jen v malých společenstvích);
- občané nemusí každodenně rozhodovat o osudu státu či města (mohou v klidu pracovat a rozhodování ponechávají na těch, které si vyberou);
- je větší šance, že vládnout budou vzdělanější, zkušenější lidé či odborníci;
- udržuje stabilitu – běžní občané se drží dál od politiky;
- je založena na kompromisu – je nezbytné, aby se jednotlivé politické síly domlouvaly mezi sebou a vzájemně si ustupovaly.

NEVÝHODY ZASTUPITELSKÉ DEMOKRACIE

- Ne každý má právo volit: vyloučení jsou mladí lidé do 18 let, různé skupiny cizinců (kterých v ČR žije přes půl milionu);
- mnoho občanů politice nevěří a k volbám nechodí (volební účast v parlamentních volbách v roce 2017 byla 60,84 %);
- sociálně slabí či málo vzdělané lidé chodí k volbám jen velmi málo;
- kvůli tomu o nich rozhodují jiní – zastupitelé, kteří s nimi nemají nic společného a kteří nerozumí tomu, co tito lidé potřebují;
- aby se v ČR politické strany dostaly do parlamentu či zastupitelstev, musí získat alespoň 5 % hlasů;
- hlasy pro strany, které této minimální hranice nedosáhnou, propadávají, a proto nemají přímý vliv na rozhodování.

Která informace o zastupitelské demokracii pro tebe byla nejvíce překvapivá?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kterou informaci o zastupitelské demokracii jsi naopak už dávno věděl/a?

.....

.....

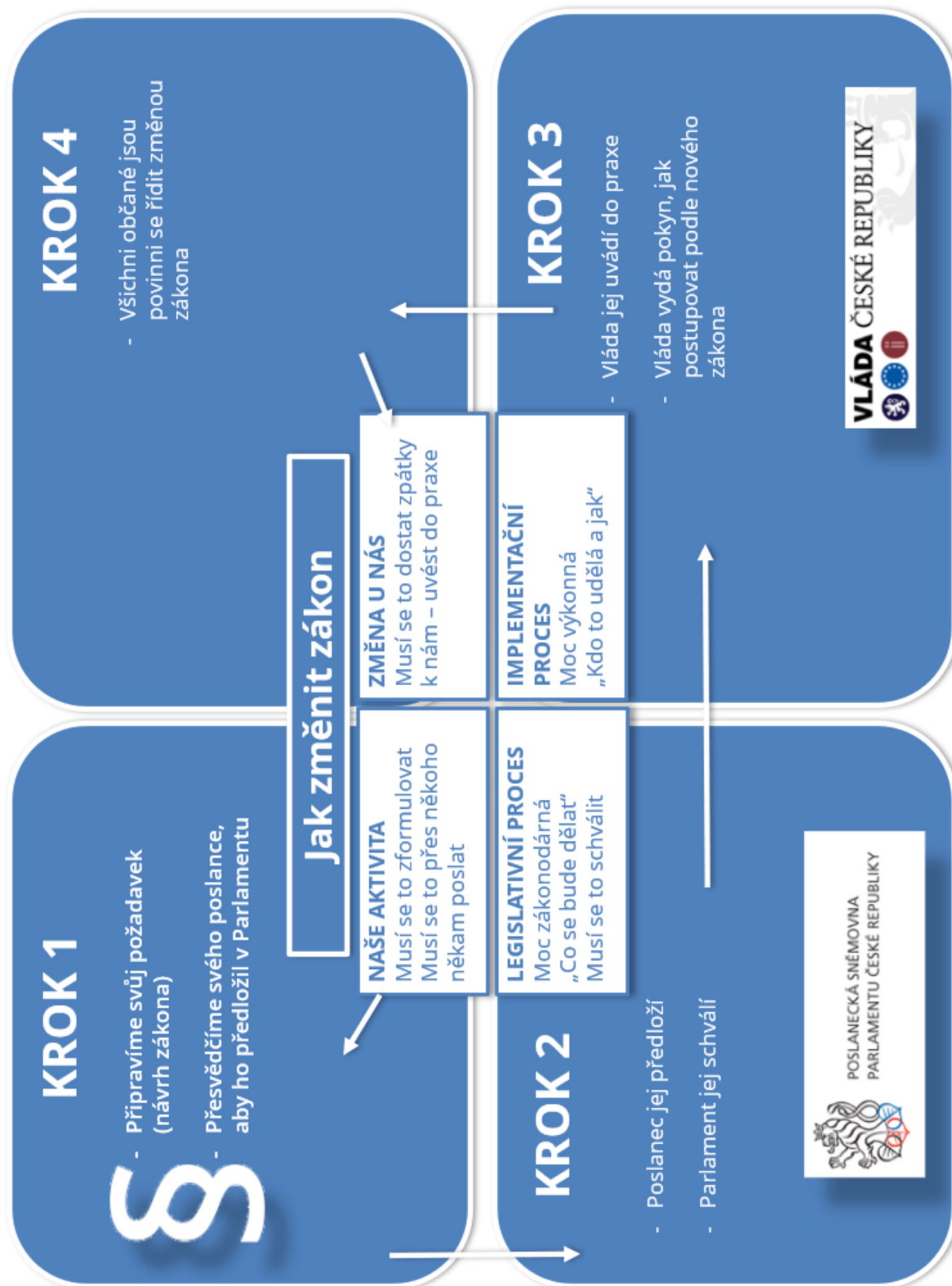
.....

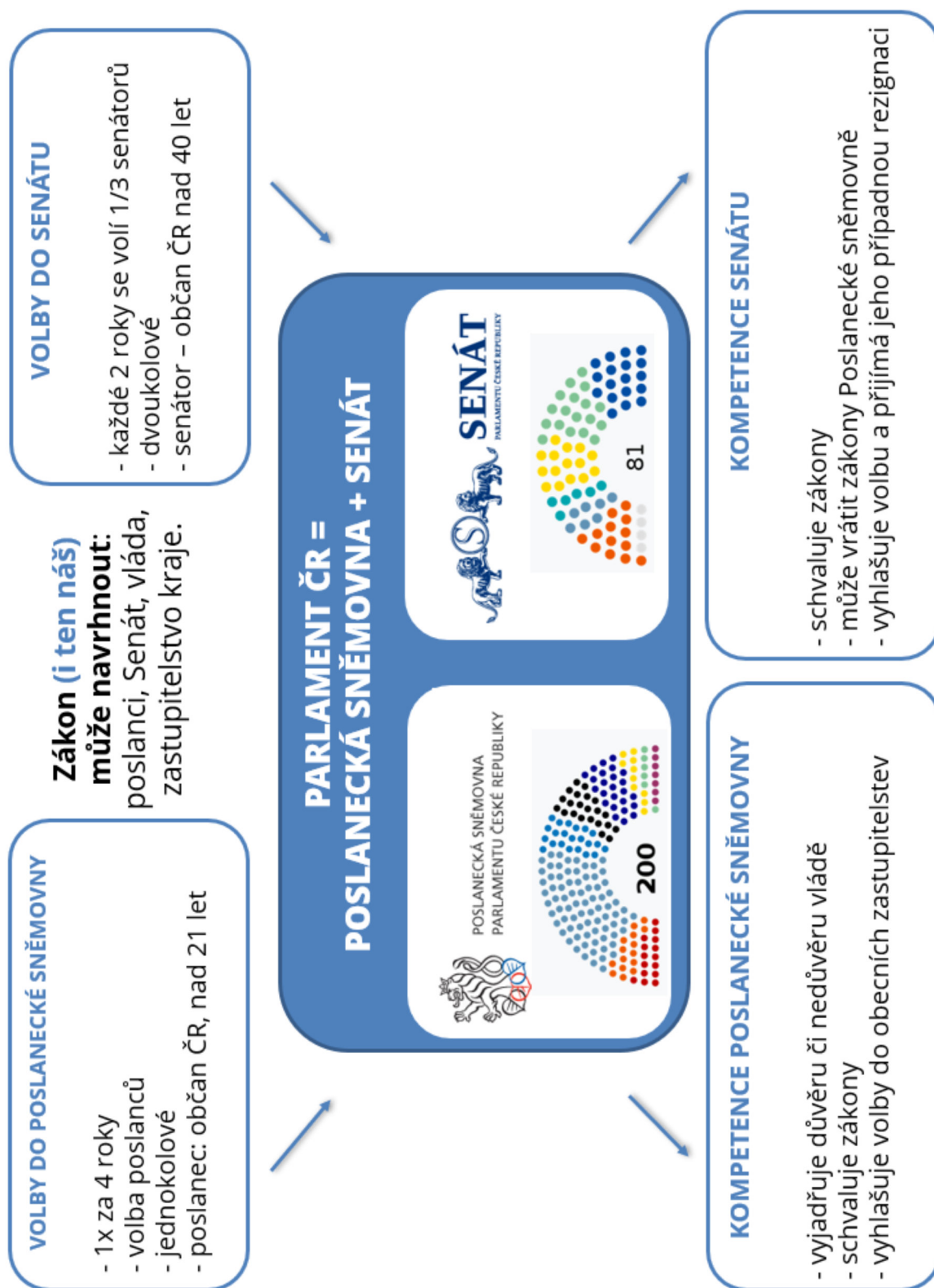
.....

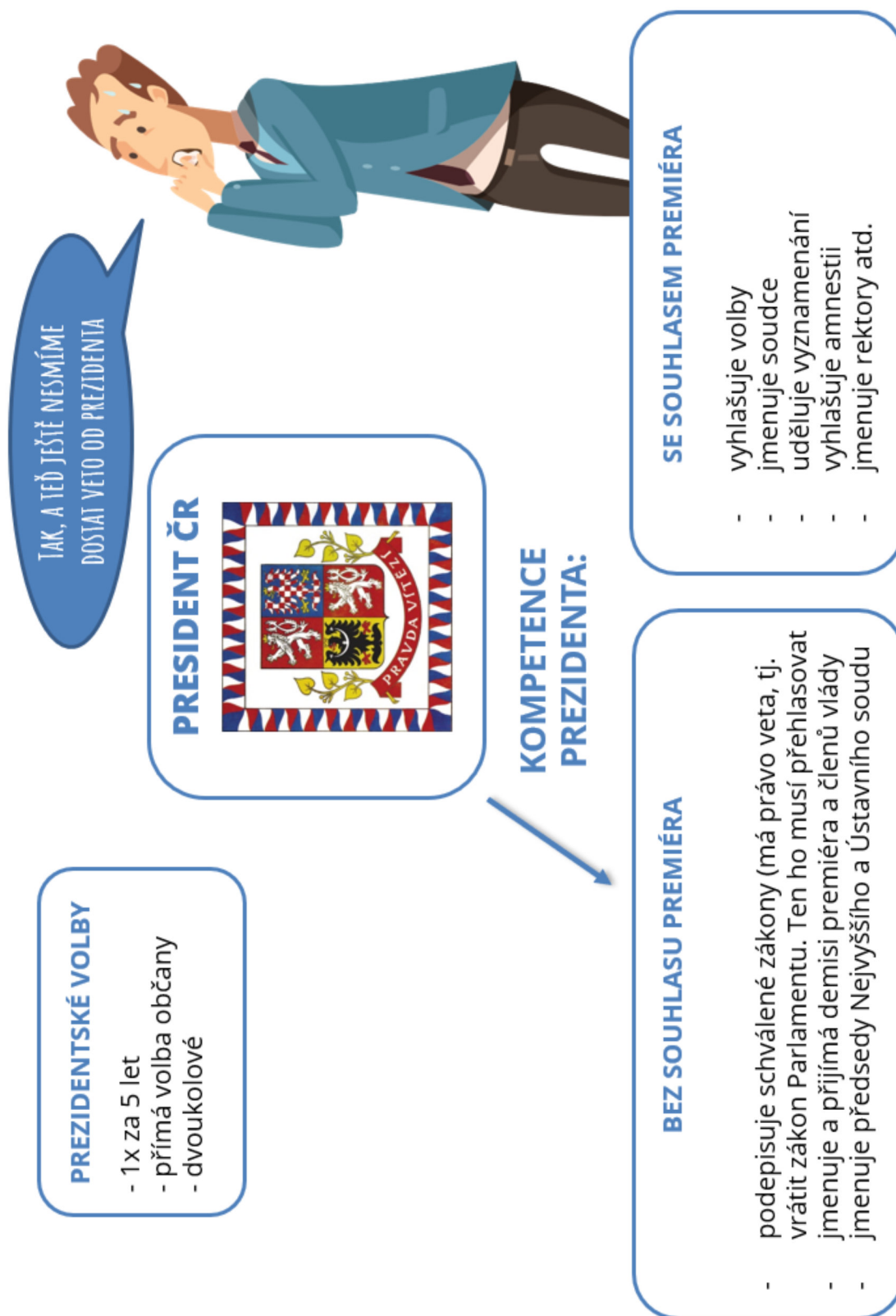
.....

.....

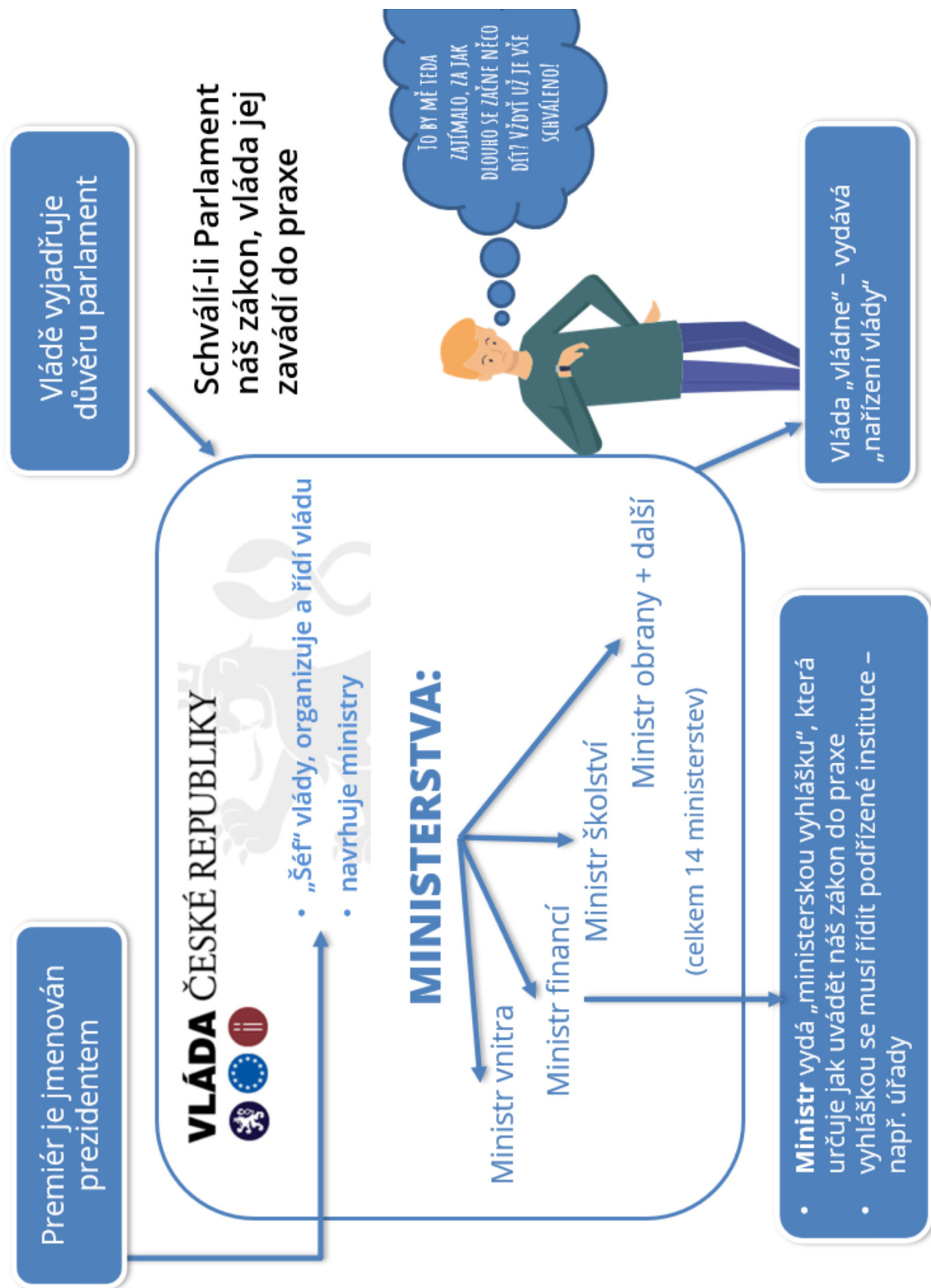
PRACOVNÍ LIST Č. 5: JAK PROSADIT MYŠLENKU

*ilustrace od [macrovector](http://macrovector.com) - www.freepik.com

Illustrace od freepik - www.freepik.com

SŠ_T5 – PRACOVNÍ LISTY

Tentokrát ses dozvěděl/a, jak prosadit svůj nápad do podoby zákona. Je to podle tebe snadné, nebo naopak náročné, prosadit změnu zákona? Proč si to myslíš?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Víš o nějakém zákoně, který v poslední době vznikl nebo se změnil? Kdo o to nejvíc usiloval a proč?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Který zákon bys chtěl/a změnit a proč?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 6: REKAPITULACE

Se spolužáky a spolužačkami jste měli možnost prozkoumat přímou i zastupitelskou demokracii, zjistili jste, jaký je rozdíl mezi demokratickým a autoritativním rozhodováním. Poznali jste, jakou složitou cestou musí projít návrh na změnu, aby se z něj stal přijatý zákon. Teď je tedy čas na malou rekapitulaci.

Jakou nejzajímavější informaci si z hodin o demokracii a demokratickém rozhodování odnášíš?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Změnil se tvůj pohled na přímou či zastupitelskou demokracii? Jak?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Líbily se ti simulační aktivity („Vesnice pro lůzu“ nebo „Jak vymalovat třídu“)? Překvapili tě v průběhu těchto aktivit svými reakcemi spolužáci a spolužačky? Překvapil/a jsi něčím sám/sama sebe? Čím?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 7: KDO O ČEM ROZHODUJE

Dneska jste se spolužáky a spolužačkami zkoušeli dát dohromady, kdo ve škole o čem rozhoduje. Pracovali jste s Vennovými diagramy. Jak se ti ve skupině pracovalo? Zkus si teď namalovat podobný diagram pro rozhodování u vás doma nebo třeba ve skautském oddíle, základní umělecké škole, domě dětí a mládeže nebo kdekoli jinde, kam pravidelně chodíš. Osoby i oblasti rozhodování, které budeš k osobám přiřazovat, jsou zcela na tobě.

ZŠ_T7 PRACOVNÍ LIST

Podívej se na Vennův diagram, který sis namaloval/a.
Souhlasíš s tím, že o zmíněných oblastech rozhodují zrovna tihle lidé?
Mohlo by to třeba být i jinak? Jak?
Jestli chceš, můžeš si namalovat svůj „ideální“ Vennův diagram.

PRACOVNÍ LIST Č. 8:

KDO MÁ O ČEM ROZHODOVAT

Tentokrát jste se spolužáky a spolužačkami přemýšleli, co by se ve škole mohlo změnit a jestli by o některých otázkách mohl rozhodovat někdo jiný a zda byste vy jako žáci nemohli více mluvit do toho, co se vás přímo týká. Už jsi ty sám/sama o něčem podobném někdy přemýšlel/a? Čeho se to týkalo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Myslíš, že změny v rozhodování, které jste ve vaší skupině navrhli, by mohly ve škole skutečně nastat? Proč myslíš, že ano/ne?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Myslíš si, že žáci by obecně měli více rozhodovat o tom, jak funguje škola nebo jak probíhá vyučování? Zkus svůj názor zdůvodnit. Představ si, že své argumenty předkládáš někomu, kdo s tebou nesouhlasí. Zkus ho přesvědčit!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 9: TOHLE CHCEME JINAK

Se spolužáky a spolužačkami teď pracujete na skutečné změně. Jak se ti společné plánování změny líbí? Zkus popsat vlastními slovy, jaký z toho máš pocit.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Máš při práci pocit, že je tvůj hlas při rozhodování ve třídě dost slyšet? Daří se ti prosazovat mezi spolužáky a spolužačkami svůj názor? Souhlasíš s problémem, který řešíte? Zkus upřímně odpovědět. A pokud máš pocit, že se ti nedaří svůj názor mezi ostatními prosadit, co by to mohlo změnit? Můžeš něco z toho změnit ty sám/sama?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Když jste hledali řešení vybraného problému, hledali jste klady a zápory jednotlivých návrhů. Děláš něco podobného i sám/sama při rozhodování o jiných věcech ve svém životě? K čemu je podle tebe dobré, zamyslet se nad klady a zápory navrženého řešení?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 10: TVOŘÍME VIZI

Váš návrh na změnu, který se spolužáky a spolužačkami připravujete, už má velmi konkrétní podobu. Společně jste si dokonce vytvořili i vizi. Vzpomeneš si na ni? Jak vaše vize zní?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kde všude může být vize potřeba? Myslíš, že nějakou vizi má třeba i ředitel vaší školy nebo vedení města, kde žiješ? Jak by jejich vize mohly znít?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Je nějaká další oblast ve tvém životě, kde by se ti hodilo mít svou vizi? Která oblast to je? Zkus svou vizi napsat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 11: OD VIZE K PLÁNU

Spolu se spolužáky a spolužačkami jste si naplánovali konkrétní kroky, kterými dosáhnete vytoužené změny. Myslíš si, že je potřeba vše takto podrobně naplánovat? Proč ano/ne?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jaké jsou tvoje konkrétní úkoly? Zkus si je vypsát a klidně si k nim dopiš i to, co konkrétně pro splnění úkolu musíš udělat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Když se zamyslíš nad celým plánem, který vaše třída vytvořila. Jsou v něm nějaká slabá místa? Která to jsou? Co se dá podle tebe udělat pro to, aby vše dobře dopadlo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 12: PLÁN PREZENTACE

Už jste skoro u cíle. Máte vizi i plán, nyní musíte svou práci dobře odprezentovat. Představení vašeho projektu jste plánovali ve třech rovinách: v rovině organizace představení, obsahu představení i průběhu představení. Myslíš, že je nutné plánovat prezentaci na všech zmíněných úrovních? Proč ano/ne?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Už jsi někdy něco prezentoval/a před větším počtem lidí? Bavilo tě to? Co ti při prezentování nejvíc jde a co ti naopak dělá trochu potíže?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jaký/é úkol/y budeš mít při společné prezentaci se spolužáky a spolužačkami? Jsi se svou rolí spokojen/á?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 13: PREZENTACE

Bravo, shodli jste se na tom, co vás trápí, naplánovali jste změnu a teď jste ji i odprezentovali těm, kteří vám mohou pomoci změnu prosadit či realizovat. Dobrá práce!

Až emoce a nervozita z prezentování odezní, bude čas na krátké zamyšlení a zaznamenání nejdůležitějších dojmů a poznatků, abyste si z té dnešní zkušenosti odnesli co nejvíc.

Jak jsi s prezentací spokojen/a? Povedla se ti podle plánu, nebo vše probíhalo úplně jinak a musel/a jsi improvizovat? Čím si to vysvětluješ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jak ses při prezentování cítil/a? Měl/a jsi trému? Bavilo tě to?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jak reagovalo publikum?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SŠ_T13 PRACOVNÍ LIST

Co se ti povedlo a co naopak nepovedlo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co si z dnešní prezentace chceš zapamatovat a použít při přípravě na další prezentaci v budoucnu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jak jsi spokojen/a se svým výkonem a s výkonem svých spolužáků?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST Č. 14: EVALUACE (ZHODNOCENÍ) PROGRAMU

Se spolužáky a spolužačkami jste zvládli změnit to, co vás trápilo, nelíbilo se vám, nebo vám nevyhovovalo. Přímo jste se tak zapojili do rozhodování ve škole. Podobným způsobem se může každý člověk zapojit do debaty o tématech, která se ho týkají nebo ho zajímají, a případně přispět ke změně. Říká se tomu občanská participace. Nejdůležitější je uvědomit si, co tě zajímá a o co chceš usilovat. Pak je třeba zjistit, jestli podobný zájem nemají i další lidé, a spojit se s nimi. Pak můžete společně vymýšlet, co a jak chcete změnit a pokusit se svůj návrh přednést těm, kteří mají moc a vliv změnu uskutečnit nebo vám s ní pomoci. V tu chvíli se vám budou hodit prezentační dovednosti nebo schopnost vyjednávat.

Vše důležité k občanské participaci sis mohl/a v rámci programu vyzkoušet. Na závěr jsi měl/a možnost program i práci lektorů ohodnotit. Nyní přichází okamžik, kdy můžeš také ty sám/sama ohodnotit své vlastní zapojení do aktivit ze vzdělávacího programu.

Co se ti nejlépe povedlo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Překvapil/a jsi sám/sama sebe nějakou dosud netušenou schopností?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SŠ_T14 PRACOVNÍ LIST

Bavila tě spolupráce s ostatními?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co ti nešlo a příště bys to zkusil/a jinak?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co bys chtěl/a změnit ve vašem městě, kraji, zemi, kde žiješ? Víš, jak by bylo možné takové změny dosáhnout?

.....

.....

.....

.....

.....

.....